

Rudolf Štajner i «Ja-slike Isusa Hrista»

Napomena

U mom spisu „Sopstvena misija“ Rudolfa Štajnera – poreklo i aktuelnost duhovno-naučnog istraživanja karme ja sam na 61. strani postavio jedno određeno pitanje. Rudolf Štajner 1909. god. prvi put opisuje činjenicu ponovnog utelovljenja pojedinih članova bića visoko razvijenih individualnosti u određenim, za to primanje prikladnim ljudskim ličnostima. Tako on izvodi, da je na primer Avgustin primio sliku eteriskog tela a Tome Akvinski neku takvu astralnog tela Isusa iz Nazareta. On dalje jasno govori, da su negde od 16. stoleća takođe Ja-slike tog od strane Hrista prožetog Isusa iz Nazareta bile predate podesnim nosačima i pominje kao prvog nosača Kristijana Rozenkrojca. U toku mog rada pojavilo mi se pitanje, zar već ne govori mnogo za to, da je takođe Rudolf Štajner na nekoj određenoj tački svog sopstvenog spiritualnog razvoja mogao da primi takvu Ja-sliku. Odlučujući tačku razvoja opisuje on u svojoj knjizi „Moj životni put“ kao što sledi: „U mom duševnom razvoju radilo se o tome, da u najdubljoj, najozbiljnijoj svečanosti saznanja, imam duhovnu staloženost pred Misterijom Golgotе.“ (GA 28, Wort 2006). U dodatku na ovaj iskaz postavio sam konkretno pitanje: „Da li se u povezanosti sa ovom svečanosti saznanja kod Rudolfa Štajnera na Ja-nivou i u potpuno jasnoj svesti izvršilo ono, što se u životu mladog Tome Akvinskog izvršilo s obzirom na njegovo astralno telo na nesvesno-elementaran način?“ (Kod Tome Akvinskog je sledilo utkivanje slike astralnog tela Isusa pri jednom udaru groma, koji je usmrtio njegovu sestruru.)

U sledećem prilogu, koji nam je poslao Benjamin Schmidt posle objavljinjanja moje knjige, biće između ostalog dat odgovor upravo na ovo pitanje. Schmidt citira meni dosad nepoznatu izjavu Ernsta Lehr-a, koja je data u prisustvu Wilhelma Rath-a – pouzdanog poznavaoce povezanosti Štajnera sa Tomom Akvinskim. Taj ožiljak koji je pomenuo Lehr na jednoj od Štajnerovih slepoočnica vodi natrag na odgovarajući, ali svakako ne dalje karakterisan događaj, koji je bio povezan sa darovanjem Ja-slike.

Postojanje ovog ožiljka, koji je morao biti na levoj slepoočnici i obično bio pokriven sa pramenom kose, jednom prilikom je konstatovao i W. J. Štajn. Te takođe od Benjamina Schmid-a navedene Štajnerove izjave u predavanjima o „spiritualnoj ekonomiji“ zabeležene su nedostatno. Postoje otvorena pitanja, na primer ta o povezanosti Isusovog-Ja i Hristovog-Ja, koja ponekad, na promenljiv način, kao sinonimi, bivaju upotrebljena, ili ta jedva rečima data izjava o istovetnosti eteriskog tela sa višim Sopstvom.

Uprkos takvim nejasnim mestima Schmidtovo razmatranje nam izgleda toliko dragoceno i njegov komentar Lehrove izjave tako značajan, da ih mi rado dajemo našim čitaocima u nadi da će doći do samostalne obrade i produbljivanja.

Thomas Meyer

U ne samo za teozofski odnosno antropozofski pokret značajnoj 1909. godini, dakle otprilike pre 100 godina, počeo je Rudolf Štajner za članove tadašnjeg Teozofskog društva da otvara jednu novu temu i da je tokom nekoliko meseci obrađuje. Radi se o principu spiritualne ekonomije u vezi sa pitanjem ponovnog utelovljenja – kao što i glasi isti naslov iz GA-toma. Tu je jedan bitan duhovno-naučni rezultat istraživanja, o kome se u varijacijama uvek iznova raspravlja, takozvano umnožavanje članova bića Isusa iz Nazareta. Ono je bilo omogućeno kroz spuštanje Hristovog Sunčevog duha u to za ovu stvar pripremljeno Isusovo telo. Sa ovim umnožavanjem ili slikama Hristovog tela bili su tokom istorije uvek iznova darivani ljudi koji su napredni u razvoju. U prvim stoljećima posle Hrista bila je od tih telesnosti, koje su od Događaja na Golgoti sačuvane u duhovnom svetu, pre svega utkana neka vrsta slike eterskog tela Isusa Hrista ljudima pripremljenim za to, tako npr. crkvenom ocu Avgustinu.

U kasnijim stoljećima bilo je to ponajpre astralno telo, čije kopije su živele u ličnostima kao npr. Franjo Asiški ili Elizabeta iz Thüringena, čime se njihov duševni život mogao ispoljiti na tako značajan način. Od 16. stoljeća – tako referiše Štajner – čoveku je postalo moguće, da primi slike „Ja“ Isusa iz Nazareta; primerna biva jedna majstorska ličnost, zvana Kristijan Rozenkrojc, koja je primila neku takvu sliku.

Dakle, ovde se radi o intimnim pitanjima reinkarnacije, koja takođe tadašnji slušaoci nisu lako mogli da shvate, pre svih stvari, ako se zna, koje velike prepreke je Rudolf Štajner imao upravo u vezi nameravanog rada na saznanju karme već od 1902. godine.

U nedavno objavljenoj knjizi *Sopstvena misija Rudolfa Štajnera* Thomas Meyer dalekovido postavlja pitanje, da li je takođe Rudolf Štajner bio obdaren sa nekom Ja-slikom Isusa Hrista. Štajner se vraća u predavanjima članovima – čija povezanost teško da je doprla do svesti tadašnjim slušaocima – na svoju prošlu inkarnaciju kao Toma Akvinski, time što on opisuje, kako je ovaj još kao malo dete primio astralno telo Isusa Hrista – da bi sa ovim darom kasnije delovao kao veliki učitelj. Da je za neki nastavak u smislu preobraženog prenošenja Hristovog impulsa u formi primerenoj vremenu bilo spremno tlo, čini se verovatnim.

„Takvi ljudi, koji mogu da se podignu do visina spiritualne mudrosti i ljubavi, oni su kandidati za kopije tog Ja Isusa iz Nazareta, oni su tada Hristovi nosači, pravi Hristofori. Oni treba na Zemlji da budu pravi pripremaoci za njegovo ponovno pojavljivanje.“¹ To sme za Rudolfa Štajnera sa sigurnošću da se uzme kao prikladno u najvećoj meri. Ipak za sada idemo privremeno natrag na pitanje o Ja-slici Isusa:

Za neke čitaoce gore pomenutog ciklusa izgleda to sasvim sigurno, kada Štajner u Budimpešti za vreme Međunarodnog kongresa federacije evropskih sekcija Teozofskog društva saopštava: „Zaratustra ili Isus iz Nazareta je jedan od tri majstora Rozenkrojcera. Slike njegovog Ja, to znači jednog Ja, u kome je stanovao sâm Hristov duh, mogu se naći umnožene u duhovnom svetu. S obzirom na budući razvoj čovečanstva čekaju u duhovnom svetu na nas kopije tog Ja Isusa iz Nazareta.“²

Ipak treba uvažiti, da je ličnost, to Ja solomonskog dečaka Isusa već napustilo telo [konkretnije: napustilo tri omotača natanskog Isusa; pogledaj GA 148, str. 147-148, Wort 2008, i detaljnije o oba dečaka Isusa, Zaratuštinom Ja i Krštenju na Jordanu u GA 114, *prim.prev.*] pre krštenja na Jordanu, da bi Hristovom suštastvu žrtvovalo svoje telesne omotače i time uopšte više nije bilo utelovljeno. Naravno, bili su ovi omotači pre toga prožeti delovanjima Zaratuštrine individualnosti. „Njegovo Ja je bilo doduše nestalo iz ta tri omotača, kada se Hrist spustio unutra, ali ostala je jedna slika, kroz Hristov događaj još viša slika, i ta slika (kopija) Ja, je beskrajno umnožena.“³

Sa iskazima ove vrste jasno se povećavaju teškoće. U nekom daljem predavanju kaže se drukčije od gornjeg citata: „Time, što je Avatarsko suštastvo Hrista stanovalo u telu Isusa iz Nazareta, bila je data mogućnost, da nebrojeno puta bude umnoženo kako etersko telo Isusa iz Nazareta tako i astralno telo i štaviše Ja – to Ja kao impuls, kakav je tada bio raspiren, kada je Hrist ušao u trostruki omotač Isusa iz Nazareta.“⁴

Kod poslednje navedenog iskaza u februaru 1909. u Berlinu nije uzeto u obzir Zaratuštrino Ja, koje pojačava podizanje odnosno raspirivanje Ja-slike kroz prodiranje „najvećeg Avataru“ – Hristovog suštastva – kako je to Štajner jedom prilikom formulisao. „Kada se dakle Hrist utelovio u Isusu iz Nazareta, bilo je dalje u astralnom telu Isusa iz Nazareta stvoreno nešto kao otisak Ja. Mi sebi možemo lako predstaviti, ako se ovo Hristovo suštastvo uputilo u astralno telo, da zatim u okolnim partijama tog astralnog tela nastane nešto kao slika.“⁵

Tako je kao nužnost sa jedne strane gledano sigurno ulazak „makrokosmičkog Ja“ u Isusovo telo centralni aspekt tog dešavanja. Druga strana, mikrokosmički aspekt, ne obazirući se na učestvovanje Zaratuštrinog Ja – naprotiv nije stvarno zadovoljavajuće obrađena; Rudolf Štajner ne proširuje ovaj predmet dalje u svojim spiritualno-ekonomskim predavanjima, koja su bila održavana samo u jednom kraćem vremenskom periodu – do kraja maja 1909. godine. Ne obazirući se na pretežno prosečan ali i nedostatan kvalitet zapisanih tekstova predavanja, treba još nešto drugo uzeti u obzir: zašto na pitanje o tom Ja – druga mesta u tekstovima se iznova udaljavaju od gornjih izvođenja – nije dat jasniji odgovor?

Rudolf Štajner je počeo svoja prva hristološka predavanja sa jednim ciklusom predavanja o Hrišćanstvu kao mističkoj činjenici i misterijama starog doba u oktobru 1901. u Berlinu. Ona su prethodila istoimenoj knjizi, koja je objavljena u letu 1902. U jesen 1906. počeo je čitav niz ciklusa o jevanđeljima, koji su mogli da traju sve do početka rata. U januaru 1909. R. Štajner je počeo sa gornjim predavanjima, na koja se ovde fokusiramo.

Ne obazirući se na događaj Hristove pojave u eteriskom svetu, koji je objavio u sledećoj 1910. godini, otkrio je on dalji centralni istraživački rezultat njegove antropozofske duhovne nauke prvi put članovima Društva u septembru 1909: saznanja o dva dečaka

Isusa – dakle gotovo pola godine posle završetka predavanja o spiritualnoj ekonomiji. Sa tim u Bazelu održanim predavanjima o „Jevanđelju po Luki“, u kojima se prvi put obrađuje natanski Isus, Štajner izvodi detaljno razmatranje prirode omotača o kojima je reč. Verovatno pre toga nije bilo moguće – s obzirom na objektivno-duhovne događaje vremena koji su se izvršavali – da se prikažu takve 'brizantne' stvari, a da se ne stvari potrebna baza kroz do tada održana hristološka predavanja. Neka se u parentezi ovde pridoda, da tek u oktobru 1911. Štajner otvara neko dalje gledište spiritualne ekonomije: umnožavanje fantomskog tela, tj. fizičkog tela koje je oslobođeno od mineralnih snaga.

Kod suštastva natanskog Isusa radi se o dělu Adamove duše koji nije podlegao istočnom grehu, koji je bio zadržan kroz mudro vođstvo majčinske lože čovečanstva. Biblijski rečeno, to je „drvo života“, koje je posle istočnog greha čovečanstva ostalo u duhovnom svetu, čuvano od visokih posvećenih Sunčevog orakula. Štajner takođe govori o zadržanom eterskom telu, o sestrinskoj duši tog Adama koji se zapleo u istočni greh. To je prava Sunčeva duša, koja se Sunčevom duhu Hrista već u predhrišćanskom vremenu tri puta ponudila, da kroz harmonizaciju članova bića spreči tada preteće kvarenje ljudskih tela. U ciklusu *Pripremni stupnjevi za Misteriju na Golgoti* on opisuje ovu dušu takođe kao arhanđeosko biće. Takav iskaz u vezi sa pitanjem o suštству natanskog Isusa dalo je u prošlim godinama, najpre sredinom 90-tih godina, mnogo povoda za diskusije. Ove stvari, mada usko pripadaju temi, ovde ne mogu dalje da se obrade. Mnogo više bi trebalo pogled usmeriti na izvorno pitanje o Ja-slici Isusa. I uprkos tome je natanski Isus – iako njegovo stvarno suštastvo zadaje mnoge zagonetke – povezujući član koji nedostaje.

Pošto je dakle u bazelskim predavanjima u jesen 1909. bilo rašireno saznanje o natanskom Isusu, Rudolf Štajner je mogao u decembru iste godine u Minhenu da za svoje slušaoce postavi novovrsno spajanje u odnosu na slike Isusovih tela. Jedva da se do tada obratila pažnja na za to relevantni ezoterični čas od 7. decembra 1909, koji je Rudolf Štajner održao u Minhenu.⁶ Minhen je devet meseci ranije bio takođe jedno od retkih mesta, gde je on već govorio o umnožavanju pomenutih članova bića. Tamo Rudolf Štajner dolazi na to, da govorи о zadržanom eterskom telu Adama, iznova ga označava kao arhanđela i kao neophodno naglašava, da se ezoterično razvijeni učenik mora radom popeti do ovog suštastva, jer: „... *ovo etersko telо je više Sopstvo, sa kojim mi treba ponovo da se sjedinimo, sa kojim zajedno smo mi tek ceo čovek.*“

Spoji li se ovaj iskaz sa opisima iz bazelskih predavanja, tako se pokazuje važno gledište, tim više što je napred pomenuto etersko telо fungiralo kao 'provizorno Ja' u Isusovom telu; jedno Ja prirodno još bez ikakvog zemaljskog iskustva, zato pak neizmerno bogato nebeskom mudrošću, čistim, praslikovitim Sunčevim snagama, koje svoju svetlost i svoju toplotu mogu da zasade u svakom čoveku, da bi pripremile plemenitu posudu za Hrista.

„Kao što semenka položena u Zemlju rodi klasje sa mnogim semenkama, tako je Isusovo telo bilo zemaljsko krilo za Adamovo etersko telo, prolazište za umnožavanje, i ova umnožena eterska tela su ta, koja na nas čekaju.“ – Tako se kaže dalje u citiranom ezoteričnom času, ističući ovaj posebni deo Adamove duše, koji ne sme jednostavno da se shvati kao 'etersko telo' i stavi u fioku. K tome se preporučuje, da se ovaj ezoterični čas jednom ceo pročita, za koji pisac [ovog teksta] ima dalje vrlo slične beleške Mathilde Scholl, koja je bila poznata po svom izvanrednom pamćenju i time doprinosi verifikaciji sadržaja.

Poslednji put treba još pogledati natrag na uskršnje predavanje iz 1909. godine u Kelnu, koje se čini jasno obogaćeno u svetlu prethodnih iskaza: „Oduvek je bilo ljudi, kroz više stoljeća od Događaja na Golgoti, koji su se u tajnosti brinuli za to da čovečanstvo lagano sazri, da neki ljudi budu sposobni da prime slike Ja Isusa iz Nazareta – Hrista ... Za to je morala da bude pronađena tajna, kako bi sasvim u tišini, u dubini Misterije, moglo biti sačuvano ovo Ja do pogodnog momenta čovečanskog i zemaljskog razvoja. U tu svrhu se obrazovalo jedno bratstvo posvećenih, koji su sačuvali ovu tajnu: bratstvo Svetog Grala. Oni su čuvali ovu tajnu ... I rečeno je, da je njihov praotac [Josif iz Arimateje, *prim. prev.*] uzeo tu posudu, koju je Hrist Isus koristio kod svete Tajne večere, i u toj posudi je sakupio Spasiteljevu krv, koja je sa krsta tekla iz njegovih rana. Sakupio je krv, izraz tog Ja, u ovoj posudi, u Svetom Gralu ... Danas je došlo vreme, kada ova tajna sme da se objavi, jer ljudska srca postaju zrela kroz spiritualni život, tako da se mogu podići do razumevanja ove velike Misterije. Ako se duše raspire do razumevanja takve tajne kroz duhovnu nauku, ako se naše duše užive u takvo razumevanje, duše će postati zrele, u pogledu na onu svetu posudu, da upoznaju Misteriju Hristovog Ja, večnog Ja, kakvo može da postane svako ljudsko Ja ... Zatim pak, ako ljudi budu sve spremniji za primanje Hristovog Ja, tada će se Hristovo Ja sve više izlivati u duše ljudi.“⁷

Kada Rudolf Štajner u svojoj autobiografiji piše o doživljaju „duhovne staloženosti pred Misterijom Golgote u najdubljoj, najozbiljnijoj svečanosti saznanja“, onda se sme sasvim jasno pretpostaviti, da se dogodilo obdarivanje sa Ja-slikom Isusa Hrista. Kod Tome Akvinskog se dogodilo usidrenje astralnog tela Isusa Hrista, kada je on bio još dete. Njegova sestra je ležala pored njega i bila pogođena munjom, i ovaj prirodno-silni događaj je pripremio tlo, da bi se moglo desiti ovo utelovljenje. Štajner uopšteno navodi u vezi s tim: „Usađivanje bilo kog principa u ljudsko telo može se dogoditi samo, ako neka spoljašnja činjenica promeni prirodni tok stvari.“⁸

E pa, da li se neki takav događaj takođe desio u životu Rudolfa Štajnera? Postoji jedno upućivanje, štaviše jedna potvrda, da je upravo to bio slučaj. Preneto je usmeno i pismeno, da je Ernst Lehr pitao Rudolfa Štajnera za poreklo jednog ožiljka na njegovoj slepoočnici. Šta je ovaj bliski učenik Rudolfa Štajnera dobio kao odgovor, on je povodom svog 75. rođendana, koji je proslavio na imanju Farrach u Austriji, preneo svojim rođacima i prijateljima. „U prisna saopštenja, koja je Lehr izrekao tog dana,

pripada takođe, da je Rudolf Štajner u jednom ličnom razgovoru izjavio, da je njemu (Rudolfu Štajneru) kroz neki elementarni događaj urezan otisak Ja Isusa iz Nazareta.⁹

Obrati se pažnja na paralelu pri opisivanju kod Tome Akvinskog! Da li se, čisto spoljašnje posmatrano, takođe kod Rudolfa Štajnera dogodila neka vrsta 'nesreće'? Nažalost, dosad se nisu pojavile (nisu poznate) bliže informacije o tome. Jedino kroz obrazovanje omladinskog ezoteričnog kruga od strane Kurta Waltera iz Berlina (bio je bliski prijatelj Ernsta Lehra), koji je jednom prilikom notirao u svojim privatnim beleškama 1931, da je Rudolf Štajner bio nosač eteriskog tela natanskog Isusa i da je ovo pri svom poslednjem govoru žrtvovao „članovima antropozofske duhovne zajednice“.

Dragocena su ova saopštenja, takođe i da 100 godina posle toga po prvi put postoji mogućnost da se dopre do temelja tih duhovnih događaja. Možda time može da se dođe do nekog daljeg 'puzzle' komada, koji bi dozvolio da bude razumljivija ta višeslojna, teško dohvatljiva individualnost Rudolfa Štajnera.

Benjamin Schmidt

Preveo S. N.

---

¹ GA 109, predavanje od 31. maja 1909, str. 154.

² Ibid. str. 154.

³ GA 109, predavanje od 11. aprila 1909, str. 114.

⁴ GA 109, predavanje od 15. februara 1909, str. 227.

⁵ GA 109, predavanje od 7. marta 1909, str. 59.

⁶ GA 266/1, čas od 7. decembra 1909, str. 546 i dalje.

⁷ GA 109, predavanje od 11. aprila 1909, str. 115 i dalje.

⁸ GA 109, predavanje od 31. marta 1909, str. 71.

⁹ H. Eckhoff: *Zasnivanje Kruga i ideje bratstva*, štampani rukopis, 1998.